

แนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF CARING AND HELPING STUDENTS
ACCORDING TO SAṄGAHAVATTHU 4 OF TEACHERS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, LOPBURI

^[1]จิรภัทร ทองศักดิ์ Giraphat Thongsak

^[2]พระครูภัทรธรรมคุณ PhrakruPhattharathammakun

^[3]บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^[4]พระสุรชัย สุรชโย PhraSurachai Surachayo

^[1] ^[2] ^[3] ^[4] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: mr.giraphat@hotmail.com

Article Received: September 06, 2024. Revised: December 25, 2024. Accepted: December 26, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู 2) เพื่อศึกษาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวม คือ 0.450 ความต้องการจำเป็นรายด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) วิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการนำหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียน (5) การส่งต่อนักเรียน บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่ (1) ทาน ให้ปันน้ำใจ (2) ปิยวาจา พุดจาจับใจ (3) อตถจริยา สงเคราะห์กันไป (4) สมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย และ 3) แนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย (1) ทาน ให้ปันน้ำใจ ให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิด ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนที่เหมาะสมต่อนักเรียน จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะให้คำแนะนำและติดตามการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ให้การช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อเกิดปัญหา (2) ปิยวาจา พุดจาจับใจ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อทำความรู้จักกับนักเรียน มีพุดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ทำให้นักเรียนอยากพุดปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา ไขว่จากแนะนำสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ที่มีแก่นักเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ (3) อตถจริยา สงเคราะห์กันไป ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพครอบครัว ขอความยินยอมจากผู้ปกครองหรือนักเรียนก่อนดำเนินการคัดกรอง ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ

จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต ทำงานร่วมกับผู้ปกครองด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ (4) สมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย มีการวางแผนการบริหารเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ทบทวนและประเมินมาตรการที่ถูกใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เสียสละตนเองด้วยแรงกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักสังคหวัตถุ 4, โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research aims to 1) study the needs of teachers in taking care of students, 2) study the methods of taking care of students according to the principles of Four Saṅgahavatthu (bases of social solidarity), and 3) propose guidelines for developing the care and assistance of students according to the principles of Four Saṅgahavatthu. This research is a mixed-methods research. In terms of quantitative research, using a questionnaire with a sample of 377 people. Data were analyzed using basic statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and needs. Qualitative research was conducted by interviewing 6 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) the needs of taking care of students of teachers under the Office of the Secondary Education Service Area, Lopburi, as a whole were 0.450. The needs in each aspect ranked first was student promotion and development, followed by knowing students individually, referring students, and preventing, helping, and solving students, and in student screening, respectively. 2) The method of taking care of students according to the principle of Four Saṅgahavatthu was to apply the 5 principles of taking care of students: (1) Knowing students individually, (2) Screening students, (3) Promoting and developing students, (4) Preventing, helping and correcting students, (5) Referring students, integrated with the principles of Four Saṅgahavatthu: (1) Dāna, giving (2) Piyavācā, kindly speech, (3) Atthacariyā, useful conduct, (4) Samānattatā, equality consisting in impartiality. And 3) The guideline for developing taking care of students according to the principle of the Four Saṅgahavatthu consisting of (1) Dāna, letting students to express their ideas, giving advice and appropriate support to students, organizing training courses that focusing on developing skills, giving advice, and following up on problem solving continuously, providing immediate assistance to students when problems occurring. (2) Piyavācā, organizing interview activities to know students, using sweet and gentle words, making students want to talk about their problems and find solutions together, using verbal advice to teach knowledge and experience to students to create a safe and constructive learning atmosphere. (3) Atthacariyā, understanding family conditions, asking for consent from parents or students before screening, being generous and sacrifice, organizing activities to develop life skills, working with parents with physical, mental and morale strength. (4) Samānattatā, having a systematic and step-by-step administration plan, following up on

students' learning progress, evaluating prevention, assistance and problem solving, reviewing and evaluating the measures used, analyzing data to predict problems that may occur in the future, sacrifice yourself with physical, mental and intellectual strength, and treating students consistently.

Keywords: Caring and Helping Students, Four Saṅghavatthu, Secondary School

บทนำ

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตจึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (หลักสูตรพัฒนาครู, 2566)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นช่วงต้น เนื่องจากเป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนต่อเพื่อน (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2560) จึงมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เป็นต้นว่า แต่งกายผิดระเบียบ กระด้าง กระเดื่อง ไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อลอย เก็บตัว เซื่องซึม พูดจากร้าวร้าวไม่สุภาพ โต้เถียง เสียงดัง เอะอะ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับสุชา จันทน์เอม (2544) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมวัยรุ่นไทย พบว่า พฤติกรรมที่ขัดต่อสังคมของเด็กไทยโดยทั่วไป คือ การลักเล็กขโมยน้อย การพูดเท็จ การหนีโรงเรียน การดื้อรั้น การขัดขืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่ การยกพวกเข้าตีหรือนัดกันไปชกต่อย การเกะกะระรานเด็กเล็กหรือเด็กผู้หญิง การขโมยเงินของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการป้องกัน และแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงในอนาคตได้ จากรายงานสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่า ปัญหาของเยาวชนในโรงเรียน ร้อยละ 30 ของนักเรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ เช่นปัญหาทางอารมณ์ มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ และหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2552) นอกจากนี้เยาวชน 1 ใน 10 เท่านั้นที่ได้รับการช่วยเหลือให้เข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถใช้ศักยภาพของตนเองในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) สถานศึกษามีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมจากปัญหาดังกล่าว ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้าง แยกกันอยู่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัย

อยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กับตามลำพัง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตใจว่าเหว มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียน มาโรงเรียนอย่างไม่มีความสุข ไม่มีสมาธิในการเรียน บางครั้งตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทัน บางคนขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจล่อลวงตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน เรียนอย่างมีความสุขประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักการทำงานที่ตรวจสอบได้ นวัตกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แปลว่า “การก่อสร้าง” วงการศึกษา นำคำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการสื่อและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา หลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเหมาะสมที่จะนำมาใช้โดยเฉพาะหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือ มีหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หลายกรณี โดยเฉพาะด้านการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) การให้ทาน คือการอนุเคราะห์ หรือสงเคราะห์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามฐานานุรูป 2) ปิยวาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และจริงใจ 3) อตถจริยา คือการสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างเสมอภาควางตัวอย่างเหมาะสมกับสถานภาพความเป็นอยู่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2552)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทาง พัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี โดยนำหลักสังคหวัตถุ 4 ทางพุทธศาสนามาส่งเสริมให้ครูนำไปบูรณาการใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี
2. เพื่อศึกษาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทาง พัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ระยะเวลา มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี

1.2 แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี โดยได้มาจากประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด จำนวนนักเรียน 21,369 คน โดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (1970) มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยได้กลุ่มตัวอย่าง 377 คน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ระยะเวลา ด้วยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 โดยเลือกแบบเจาะจงซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือก ด้วยแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ได้แก่ ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอสรุปร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวม คือ 0.450 ความต้องการจำเป็นรายด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก รongลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ที่	การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PN _{modified}	ลำดับPN _{modified}
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.13	0.78	ปานกลาง	4.61	0.60	มากที่สุด	0.492	2
2	การคัดกรองนักเรียน	3.39	0.79	ปานกลาง	4.47	0.64	มากที่สุด	0.337	5
3	การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก	2.86	0.65	ปานกลาง	4.72	0.53	มากที่สุด	0.664	1

4	การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน	3.40	0.68	ปานกลาง	4.58	0.63	มากที่สุด	0.358	4
5	การส่งต่อนักเรียน	3.45	0.65	ปานกลาง	4.77	0.46	มากที่สุด	0.400	3
	ภาพรวม	3.25	0.71	ปานกลาง	4..07	0.57	มากที่สุด	0.450	

2. วิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตบุรี เป็นการนำหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน (5) การส่งต่อนักเรียน บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่ (1) ทาน ให้ปันน้ำใจ (2) ปิยวาจา พูดจาจับใจ (3) อัถถจริยา สงเคราะห์กันไป (4) สมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 1) ผู้บริหารควรมีการวางแผนการบริหารเชิงระบบ อย่างเป็นขั้นตอน 2) มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยด้วยการสร้างโอกาสให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิด 3) จัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อทำความรู้จักกับนักเรียน 4) ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยไม่เพียงแค่นักเรียนเท่านั้น 5) การให้คำปรึกษา สร้างโอกาสให้นักเรียนมีเวลาเปิดเผยปัญหาและความ กังวลที่อาจเกิดขึ้น 6) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพครอบครัว หาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพครอบครัวของ นักเรียน 7) มีปิยวาจา พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูด ในสิ่งที่ประโยชน์และเหมาะกับกาลเทศะทำให้นักเรียนอยากพูดปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน 1) ครูที่ปรึกษาเก็บผลการคัดกรองไว้เป็นความลับ 2) ครูควร ขอความยินยอมจากผู้ปกครองหรือนักเรียนก่อนที่จะดำเนินการคัดกรอง 3) เก็บข้อมูลที่จำเป็นเท่านั้น ครูควร เก็บข้อมูลเฉพาะที่เป็นประโยชน์ในการให้การสนับสนุนแก่นักเรียน 4) รักษาความลับ ครูควรรักษาความลับ ของข้อมูลที่ได้รับการคัดกรอง 5) แจ้งเตือนเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ปกครองและ นักเรียน 6) มีการอัปเดตข้อมูล ครูควรอัปเดตข้อมูลเป็นระยะเพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนที่เหมาะสมต่อ นักเรียน 7) มีอัถถจริยาให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละมีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง เป็นระบบ 8) ปฏิบัติสมานัตตตา เสียสละตนเองให้ด้วยร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่าง สม่าเสมอ

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 1) จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะเช่นการวางแผนการเงิน การจัดการเวลา การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 3) จัดกิจกรรมด้วยการสนับสนุนทักษะการเป็นผู้นำ 4) การสนับสนุนทักษะการ คิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 5) อบรมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะ 6) ใช้ทานให้แนวคิดว่าวิธีการ ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่นักเรียนสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน 7) ใช้ปิยวาจาแนะนำ สั่งสอนความรู้และประสบการณ์ที่มีแก่นักเรียน

2.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน 1) ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและ แก้ไขนักเรียน 2) ให้ความสำคัญในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนต่อการแก้ไขปัญหา 3) การให้ คำแนะนำและติดตามการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 4) ทบทวนและประเมินมาตรการที่ถูกใช้เพื่อดูว่ามี ประสิทธิภาพหรือไม่ 5) เปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นจากนักเรียน 6) สนับสนุนนักเรียนในการ พัฒนาทักษะและแก้ไขปัญหาเอง 7) จัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา 8) วิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 9) มีอัถถจริยาทำงานร่วมกับผู้ปกครองด้วยกำลังกาย กำลัง ความคิด กำลังใจ

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน 1) มีมาตรการป้องกันมิให้ปัญหาลุกลามเกินแก้ไข 2) สร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ 3) ตั้งเป้าหมายและติดตามความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาของนักเรียน 4) จัดกิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 5) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองสร้างทีมงานที่ร่วมมือและสนับสนุนกันเพื่อนักเรียน 6) ให้การช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อเกิดปัญหา 7) สร้างระบบการรายงานปัญหาที่มีความคิดสร้างสรรค์และเชื่อถือได้ 8) ประเมินมาตรการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอีก

3. แนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ดังนี้

3.1 ทาน (ให้ปันน้ำใจ) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) ให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิด 2) ให้คำปรึกษา 3) อัปเดตข้อมูลให้การสนับสนุนที่เหมาะสมต่อนักเรียน 4) จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะ 5) ให้นำแนวคิดวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่นักเรียน 6) ให้ความสำคัญในการติดตามความก้าวหน้าต่อการแก้ไขปัญหา 7) ให้คำแนะนำและติดตามการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 8) เปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นจากนักเรียน 9) ให้การช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อเกิดปัญหา

3.2 ปิยวาจา (พูดจาจับใจ) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อทำความรู้จักกับนักเรียน 2) มีปิยวาจา พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ทำให้นักเรียนอยากพูดปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา 3) ใช้ปิยวาจาแนะนำสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ที่มีแก่นักเรียน 4) สร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

3.3 อตถจริยา (สงเคราะห์กันไป) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพครอบครัว 2) รักษาความลับของข้อมูลที่ได้รับจากการคัดกรอง 3) ขอความยินยอมจากผู้ปกครองหรือนักเรียนก่อนดำเนินการคัดกรอง 4) แจ้งเตือนเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหา 5) ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ 6) จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต 7) อบรมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะ 8) จัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา 9) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ 10) มีมาตรการป้องกันมิให้ปัญหาลุกลามเกินแก้ไข 11) สร้างระบบการรายงานปัญหาที่มีความคิดสร้างสรรค์และเชื่อถือได้

3.4 สมานัตตตา (เสมอต้น เสมอปลาย) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) มีการวางแผนการบริหารเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน 2) ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน 3) เก็บข้อมูลที่จำเป็นเป็นประโยชน์ในการให้การสนับสนุนแก่นักเรียน 4) ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียน 5) ทบทวนและประเมินมาตรการที่ถูกใช้เพื่อดูว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ 6) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 7) ตั้งเป้าหมายและติดตามความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาของนักเรียน 8) ประเมินมาตรการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข 9 เสียสละตนเองด้วยร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสภาพ

ปัจจุบัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน สภาพที่พึงประสงค์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียนรองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการความจำเป็น โดยระบุความต้องการความจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน ซึ่งพิจารณาตามค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ในที่นี้ คือ 0.450 พบว่า อันดับ 1 คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการคัดกรองนักเรียนผู้วิจัย ได้นำผลดังกล่าวมาจัดลำดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการส่งต่อนักเรียน 4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน 5) ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน อันดับที่ 1 ข้อที่ 23 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอันดับที่ 2 ข้อที่ 21 มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) สำหรับผู้เรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อันดับที่ 1 ข้อที่ 4 มีการวางแผนการบริหารเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน และอันดับที่ 2 ข้อที่ 6 มีการตรวจสอบและประเมินผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน อันดับที่ 1 ข้อที่ 35 ช่วยมาตรการป้องกันมิให้ปัญหาลุกลามเกินแก้ไข และอันดับที่ 2 ข้อที่ 40 สรุปรายงานและเผยแพร่ผลการช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน อันดับที่ 1 ข้อที่ 32 ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน และอันดับที่ 2 ข้อที่ 28 มีการปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการคัดกรองนักเรียน อันดับที่ 1 ข้อที่ 12 ครูที่ปรึกษาเก็บผลการคัดกรองไว้เป็นความลับ และอันดับที่ 2 ข้อที่ 9 ครูเข้าถึงปัญหาได้อย่างรวดเร็ว จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี โพธิ์สำนึก (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของมานพ บุญสมพงษ์ (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชาติ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชาติ จำแนกตามระดับช่วงชั้นของครูที่ปรึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชาติ ครูที่ปรึกษาได้เสนอแนวคิดที่ว่า โรงเรียนควรหาวิธีประสานกันระหว่างครูปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เช่น การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูในการเยี่ยมบ้าน ในระเบียนสะสมควรมีข้อมูลนักเรียนครบทุกด้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ครูที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Home Room) และครูที่ปรึกษาควรแสวงหาวิธีการร่วมมือจากนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

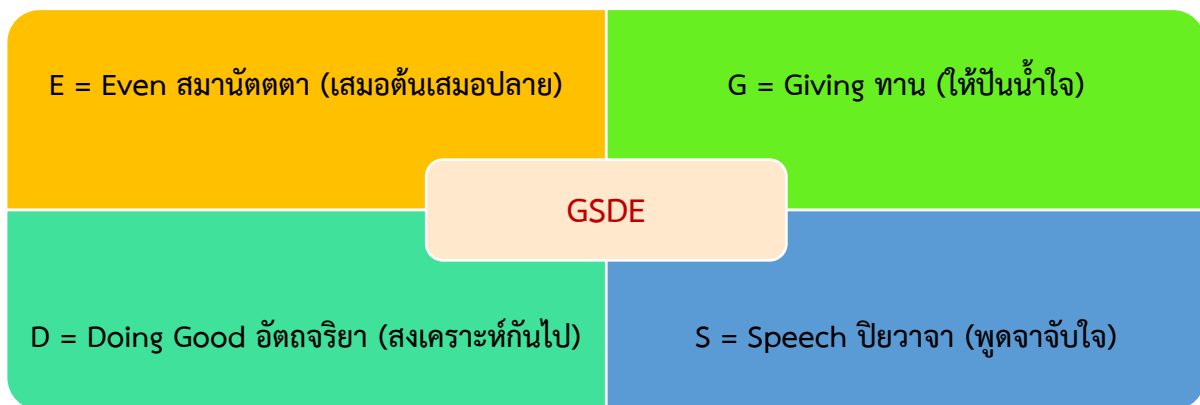
2. ผลการศึกษาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี เป็นการนำหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน (5) การส่งต่อนักเรียน บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่ (1) ทาน ให้ปันน้ำใจ (2) ปิยวาจา พูดจาจับใจ (3) อัตถจริยา สงเคราะห์กันไป (4) สมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ เดชสุภา (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอคลองหาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ในรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งนี้ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามระดับช่วงชั้นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเสนอแนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ประกอบด้วย (1) ทาน ให้ปันน้ำใจ ให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิด ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนที่เหมาะสมต่อนักเรียน จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะให้คำแนะนำและติดตามการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง ให้การช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อเกิดปัญหา (2) ปิยวาจา พูดจาจับใจ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อทำความรู้จักกับนักเรียน มีพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ให้นักเรียนอยากพูดปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา ใช้วาจาแนะนำสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ที่มีแก่นักเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ (3) อุตถจริยา สงเคราะห์กันไป ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพครอบครัว ขอความยินยอมจากผู้ปกครองหรือนักเรียนก่อนดำเนินการคัดกรอง ให้ความช่วยเหลือเพื่อแม่เสียสละ จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต ทำงานร่วมกับผู้ปกครองด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ (4) สมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย มีการวางแผนการบริหารเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาทบทวนและประเมินมาตรการที่ถูกใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เสียสละตนเองด้วยร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูประทีปธรรมารักษ์ (ประพันธ์ พนฺธุโรโม) (2559) ผลการวิจัยพบว่า ด้านทาน โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะสมกับบางรายวิชาที่สอน และจัดทัศนศึกษาตามสถานการณ์จริงในเนื้อหาบางรายวิชา ด้านปิยวาจา ผู้บริหารควรอธิบายงานวิชาการด้วยวาจาที่ไพเราะอ่อนหวานและชัดเจน และควรชี้แจงนโยบายในงานวิชาการแก่ครู โดยใช้คำพูดที่นุ่มนวล สละสลวย ไม่รวมรัดตัดตอน จนทำให้ไม่เข้าใจนโยบาย ด้านอุตถจริยา โรงเรียนควรจัดหาวิทยากรพิเศษมาบรรยายเพิ่มเติมความรู้บางรายวิชา ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับรายวิชา ควรจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ควรจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ทำแผนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับโรงเรียน และควรจัดการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ด้านสมานัตตตา โรงเรียนควรจัดการบุคลากรผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ ควรจัดประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบความพร้อมเรียนและความก้าวหน้า และควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญกำหนดวิธีการ เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2550) ได้อธิบายความหมายของ

สังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย 1) ทาน ให้ปัน คือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล ชักจูงไปในทางที่ดีงาน หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชวนช่วยกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหา และช่วยแนะนำปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม 4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกข์สุข คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “GSDE”

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยสรุปได้เป็นองค์ความรู้ ดังนี้

G หมายถึง Giving ทาน (ให้ปันน้ำใจ) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) ให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิด 2) ให้คำปรึกษา 3) อัปเดตข้อมูลให้การสนับสนุนที่เหมาะสมต่อนักเรียน 4) จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะ 5) ให้แนวคิดวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่นักเรียน 6) ให้ความสำคัญในการติดตามความก้าวหน้าต่อการแก้ไขปัญหา 7) ให้คำแนะนำและติดตามการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 8) เปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นจากนักเรียน 9) ให้การช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อเกิดปัญหา

S หมายถึง Speech ปิยวาจา (พูดจาจับใจ) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อทำความรู้จักกับนักเรียน 2) มีปิยวาจา พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ทำให้นักเรียนอยากพูดปัญหา และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา 3) ใช้ปิยวาจาแนะนำสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ที่มีแก่นักเรียน 4) สร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

D หมายถึง Doing Good อตถจริยา (สงเคราะห์กันไป) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) ให้ความสนใจเกี่ยวกับสภาพครอบครัว 2) รักษาความลับของข้อมูลที่ได้รับจากการคัดกรอง 3) ขอความยินยอมจาก

ผู้ปกครองหรือนักเรียนก่อนดำเนินการคัดกรอง 4) แจ้งเตือนเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหา 5) ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ 6) จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต 7) อบรมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะ 8) จัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา 9) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ 10) มีมาตรการป้องกันมิให้ปัญหาลุกลามเกินแก้ไข 11) สร้างระบบการรายงานปัญหาที่มีความคิดสร้างสรรค์และเชื่อถือได้

E หมายถึง Even สมานัตตตา (เสมอต้นเสมอปลาย) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนโดย 1) มีการวางแผนการบริหารเชิงระบบอย่างเป็นขั้นตอน 2) ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน 3) เก็บข้อมูลที่จำเป็นเป็นประโยชน์ในการให้การสนับสนุนแก่นักเรียน 4) ประเมินผลการป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียน 5) ทบทวนและประเมินมาตรการที่ถูกใช้เพื่อดูว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ 6) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 7) ตั้งเป้าหมายและติดตามความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหานักเรียน 8) ประเมินมาตรการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข 9) เสียสละตนเองด้วยร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี สภาพที่พึงประสงค์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาด้านการส่งต่อนักเรียนโดยเมื่อพบนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนครูที่ปรึกษาจะมีหนังสือแจ้งผู้ปกครอง และมีการวางแผนตามระบบมาตรฐาน (P D C A) ในการส่งต่อนักเรียน

1.2 จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี สภาพที่พึงประสงค์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนโดยมีกิจกรรมและโครงการที่เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) สำหรับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากระบวนการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี

2.2 ควรศึกษากิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2560). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นส์อิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จักรี โพธิ์สำนัก. (2550). ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระครูประทีปธรรมารักษ์ (ประพันธ์ พนุธุโม). (2559). การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2550). ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2552). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชราภรณ์ เดชสุภา. (2551). ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานพ บุญสมพงษ์. (2550). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2564). คู่มือข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. ลพบุรี: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.
- สุชา จันทร์เอม. (2544). วิทยุ. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- หลักสูตรพัฒนาคู. (2566). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนความหมายและความสำคัญและคุณค่า. แหล่งที่มา <https://training.skarea2.go.th/course/chapterview/77.html>. สืบค้นเมื่อ 1 พ.ค. 2566.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.